

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr. Indult: Kedden, Május' 20-dikán, 1834.

40.

FRANTZIA ORSZÁG.

A' Deputátusok Kamarája Apr. 29-kén tartatott Ülésében, az Algieri kérdés fordúlván elő, Dupin Ur ekképpen folytatá beszédjét: „A' mi a' gyarmatozást illeti, ez merő álmom. Az én véleményem szerént a' dolog helyhez-tetéséhez képest, egyszerűbb, és óltsóbb igazgatást kellene állítani, hogy így Frantzia Ország megszabadúljon a' terhertől, mellyet többé, sem nem vihet, sem vinni nem akar. Lapissonier a' gyarmatozás ellen tett kifogásokat megtzáfolni igyekezett, 's Algiernek megtartását úgy tekinté, mint Frantzia Országra nézve elmúlhatatlan szükséget. Desjobert Ur a' gyarmatozás ellen szóllott. Clauzel Marsall azt mondta, hogy az Algierba rendelt Agensek meg nem érdemlik a' szemrehányásokat. A' sereg helyezete nehéz volt. Gondoljuk meg tsak a' rekkenő forróságot, az éjjelek nedvességét, és a' nagy szükséget mindenben. A' vezérek mindent elkövettek meggállására. Az Arabsok nagy részt vettek a' károsodásban. Azon mértékben, a' mint a' Colonisták szaporodnak, a' költség kevesedni fog. Már most is le lehetne a' költséget 22 milliomra szállítani. Nem igaz, hogy a' Frantziák annyira vonakodnak a' letelepedéstől: tudnia kell ám a' Biztosságnak, hogy az Arabsok ezerenként jönnek Algierba élelemmel megrakodva. A' 50,000 katonát könnyen lehet háborúban használni a' Frantzia Országot fenyegető ellenség ellen. Sade Ur nagyította a' fegyveres Arabsoknak számát: a' Regenség egész birto-

kában Constantinében, Titteryben, Oranban, és Algierban, nints több 50,000 puskánál. Gyarmatosok elegen fognak akadni, mihelyt egyszer a' gyarmatozás meg leszsz állapítva, úgy, hogy még sokan Amerikából is ki fognak vándorolni.

A' Deputátusok Kamarája Maj. 1-jén tartatott Ülésében, Passy Ur az Algieri gyarmatozás Ügyében így szóllott: „Bár mint pártolja a' közvélemény a' gyarmatozást, annyi még is bizonyos, és a' história is igazolja, hogy az, az Anya Országának soha sem szolgált javára. Ezen igazságot minden nemzet felvilágosodott férjfiái elesméri, sőt magában Angliában is kételkednek már most felölle, valljon sikeres légyen e' Maltának, és Gibraltárnak szikláit tovább is megtartani? Legalább jól meg kellene fontolni elébb a' dolgot, midőn olly nehéz, és széles kiterjedésű gyarmatozásról, mint az Algieri, vagyon a' szó. Honnan jő, hogy az Afrikai Biztosságnak tagjai, megváltoztatták gondolkozás módjokat? Mert félnek a' közgúnytól. En a' magam részéről, ha bár az egész népesség is érdekével ellenkezőt kívánna töllem, mindenkor Nem-mel fognék felelni. Lehetetlen az Arabsokat, és Kabaylokat egymással megegyeztetni; elébb el kell őket törülni, 's tsak úgy lehet békességet reményleni. Ezen népnek szilaj — megszabolázhatatlan characterre, mindenkor ugyan az vólt; ez megtetszik Sz. Hieronymusnak hátrahagyott iroványaiból. A' gyarmatozás 80 esztendőt kívánna meg, mielőtt valami sikert szülne. Legjobb volna Clauzel

Marsallnak 1850-ban éppen akkor, midőn néki háborúnak előjeleiről írván, azt parantsolták, hogy 10,000 emberrel őrizze meg a' meghódolt Országot, tett abbeli planumát elfogadni, melly szerint a' Tunisi Beyel Tractatusra lépjenek. Ezen Fejedelem testvérje igazgassa Algiert, Frantzia Országának általma alatt. Mauguin: Én nem beszélek itt a' Hazának betsületéről, ditsőségéről, és nagyságáról, a' mi, — jól tudom visszhangra talál ezen köfalak között: vagynak, kik szám után ítélnék, 's én is ez úttal ezekkel tartok. Gyarmatozásokról sok hamis tanítást hallottam már. Bár akárki mondja, — vagynak Nemzetek, mint p. o. a' miénk, mellyek a' gyarmatozáshoz nem értenek, de azt még se állítsa ám senki, hogy egy olly hatalmas Nemzet, mint az Angoly, gyarmatjairól szándékozik lemondani. Ha talán valamelly Angoly Miniszternek eszébe jutna, a' Parlamentben, a' Gibraltárról, Máltáról, és Corfuról való lemondást javallani, akkor ezt a' Minisztert, a' Parlament tagjai bizonyosan Bedlamba útasítanák. Az említett szigetekről lemondani, annyit tenne, mint egyszersmind Indiával is felhagyni, mert azon helyek, emennek természetes védpontjai. India, Angoly Országának sok milliójába kerül, — és még is miértragaszkodik úgy annyira hozzája? azért, mivel ott sok angoly familiák meggazdagodnak, kik ezután szorgalmoknak gyümöltset hazájoknak visszaadják. Ebből lehet kimagyarázni, miképpen bírja el Anglia azt a' temérdek költséget? Nem, hogy Anglia, Colonial systemájáról lemondani szándékoznék, sőt inkább folytatja, 's tsak nem régiben foglalta el az úgynevezett Falkland szigeteket, — a' mi magában ugyan kevés, de még is háború alkalmával, igen fontos őltalmazó helyjé válhat. Anglia e'

szerint a' föld kerektségét majd 70 millióm lélekkel népesíti! A' mi a' hatalmet illeti, tekintsen akárki Angliára, megtámadhatja e' valaki büntetlenül ezt az Országot, melly katonai, 's Colonial őltalom bástyái által minden felől védelmeztek? De hát mit akarunk Algierral? meggyarmatosítani, vagy pedig a' belföldieket polgárosítani? Ez két fontos kérdés, mellyek között egyet választani kell. Ha Algierről lemondunk, kinek adjuk annak kikötőit, és Városait? Passy: Már mondtam, hogy Algierban kell maradni, 's a' többi helyekre belföldieket telepíteni. Mauguin: Az Ur azt mondotta vólt, hogy tsak provisorie kell megtartani: már pedig a' provisoriai helyezet, ollyan, mint elveszett. Algier nem fogna esni sem Orosz Országának, sem Égyiptomnak hatalmába, — mert Angoly Ország ezt nem tűrné. Angoly Ország elfoglalná Algiert, 's a' közép tenger angoly tengerre válna, — legalább ezt gátoljuk meg, ha már egyszer Frantzia tengert nem tsinálhatunk belőle, mint Napoleon mondotta vólt. Ott, a' hol erő nints, nints sem ditsőség, sem nyereség, mert nints kereskedés. Ha Anglia, Algiert, elfoglalja, akkor nints többé kereskedés a' közép tengeren, 's akkor ám lássák az Urak, mi módon kapunk adót a' déli kerületekből. Én abban a' vélekedésben vagyok — Algierral semmi esetre sem kell felhagyni, nem kell egy hatalmas Nemzetnek által engedni. Milly fontos hely Algier katonai tekintetben! ha Ausztriával van háború, 10,000 embert könnyű szerrel ált lehet szállítani Olasz Országba. Azt mondják némellyek, — hiszem az megtörténhetik Toulonból is, — úgy de itt kedvetlen szelek feltartóztathatják a' hajósereget, az alatt, míg Algierből egy nap könnyű szerrel Olasz Országba evezhetni. Ha Orosz Orzággal üt-

ne ki a' háború, majd meglátnók, mit tenne néhány ezer — kis Azziai kikötőhelyre szállított katona. Azt az észrevételt is tette valaki, hogy az Angoly Admirálisnak egy parantsolatja által ki kellene Algierből takarodnunk? Úgy, de mit kezdhetne Angoly Ország? Blokádat? a' szelek, seregét partra vetnék! vagy talán Algieri partra kötnének ki? Valóban katonáink jobban fognák a' partokat óltalmazni, mint a' Törökök óltalmazták volt. Azt is mondta valaki, hogy jobb volna azt a' pénzt, melyet Algierre kiadunk, egyik kerületünkre költeni. Én erre azt felelem, hogy ekkor csak egy kerületnek használnánk, azalatt, míg Algier mindegyik kerületnek hasznot hajt. Azt mondják, mi nem vagyunk képesek idegen népességet igazgatni: én azt tartom, hogy Algier bel-földiek által kell igazgattatni, 's csak azután kellene gyarmatokat telepíteni. A' mi a' Kabaylokat illeti, el nem kell ám felejteni, hogy a' Római seregnél, ugyan azon emberek, ugyan azon erköltsel hartzoltak. A' Maurok még most is siratják Spanyol Országból történt elkergettetéseket. Meggyőzöttetek ugyan, de ezen hartzban a' legpallérozattabb emberek valának, — a' Spanyolok pedig Barbarusoknak mutatták magokat. Kérdezzük meg csak az Alhambrai romokat, és ama megmérhetetlen tsatornákat, mellyek a' Valenciai kerteket, és az Arragoniai síkot termékenyvé tették. Nem — Algierrel telyeséggel fel nem kell hagyni, — mert ott hatalomra, és népre tehetünk szert. Küldjünk csak Algierba valami ügyes, szemes embert, majd meglátjuk, minő tudósítást hoz onnan. Szomorú dolog említeni, hogy nints ahoz való ügyes emberünk. Egy Kormánynak akkor van nagy talentoma, ha az ügyes férjfiakat a' sokaság közzül ki tudja választani. Nézzünk XIV-dik Lajosra, és Na-

oleonra, 's akkor hozzunk ítéletet. Némelylek azt akarják elhíttetni: mi nem tehetjük azt, a' mit a' Törökök tettek volt! Ó Uraim! ez által a' Török igen fel van emelve a' Frantzia felett! " Erre Demarçay Genérál szóllalt fel a' gyarmatozás ellen. Európaiak úgymond, soha sem húzhatnak hasznat az Afrikai tenger partvidékből, főképpen az Algieriből. Már a' tengeri rablás is eléggé megmutatja, hogy ott a' föld nem termékeny, — azért is csak a' legszegényebb familiák adták magokat földművelésre. Egyedül tapasztalatlan emberek formálhatnak ebből betsületkérdést. Ezután az Ülés eloszlott.

Máj. 2 kán Lamartine Ur szóllott az Algieri ügyben. Ő a' kérdéseképpen kívánta volna feltenni: elfogadja e' Frantzia Ország a' gyarmatozás Systemáját? Valljon ezen helyet, úgy mint a' polgárosodásnak a' Barbarismus ellen védpaizsát nem kellene e' minden esetre megtartani? Az ő kinézete szerint, Frantzia Orzágnak a' gyarmatozás nagy systemáját kellene pártolni, mély alkalommal Görög Orzágnak, Rómának, Spanyol Orzágnak, és Angliának szerentsés példaira hivatkozott. A' gyarmatozás társaságos életre ébreszt fel, és hagzdaságot nem ad is, ad legalább, a' mi azt szüli, úgymint munkát. Egyéberánt a' Szónok azt hitte, hogy a' Beduinok mellett nem lehetséges nagy — földművelő gyarmatozás. A' Beduinok csak ragadományból élnek, 's minden polgárosodásra hajthatatlannok. Semmi esetre sem kell a' Nemzetnek felhagyni avval, a' mihez ez előtt négy esztendővel, olly sok áldozatok mellett jutott. Nem csak a' költségek nagyságát kell tekinteni, — népek politikájokban ne foglaljon főhelyet a' számadás. Már az is nagy magában, hogy a' közép tenger, rablóktól megtisztított. B a n d e U r azt az ész-

revéltette, hogy itt az Algieri gyarmatozásra nézve, csak a' Budgetnek egy tikkelyéről vagyon szó. Ő úgy hallotta, hogy a' Hadi Miniszter 400,000 frankot akar Bonának egészségesítésére fordítani: Soult Marsall azt mondta, hogy a' Kormány 250,000 frankot, mellynek leszállítását a' Biztosság kívánta, javallott legyen a' Bonában, és Algierban fekvő sereg által elfoglalt helyeknek művelésekre. Ő erre a' tzelra fordította, a' számadása alá bízott summának nagyobb részét. 1834-ben a' hidakra és Országútakra szánt 110,000 frankon kívül, 280,000 frank ment fel Algier művelésére. A' Bonai, és Algieri posványok kiszárítása, nagy hasznot ígér az egészségi állapotra nézve. Tudja a' Kamara, hogy a' Kormánynak nints szándéka a' gyarmatozásra sokat költeni, elég, ha a' gyarmatokat általma alá veszi. A' lakosok annyira megelégedtek a' posványok kiszárításával, hogy az erre fordított költségnek egy részét magokra vállalták. Ha a' Reductiót 1835-re is szavaznák, ez annyit tene, mintha a' Frantzia katonák fejekére halálos ítéletet mondanánk. Odilon Barrot, hasonlóul a' Reductió mellett nyilatkozott, mivel úgymond különben a' gyarmatozási kérdésre kár háramlik. Ha a' Miniszter jót álhatna a' felől, hogy 50 vagy 60,000 frankért egészséges helyjé változtatja Bonát, akkor ezt a' Summát meg nem tagadnák: úgy de 400,000 frank forog kérdésben, és így a' dolog nem sietős. Ezután a' Kamara a' javallott 230,000 frank felett szavazott, 's ezen Reductiót el is fogadta. A' 20-dik tikkely, 1,524,000 frank Reductióról szinte elfogadtatott. Merilhon Ur pótlék tikkelyül azt javallotta, hogy Algier addig, míg különös törvény hozatik, Királyi Ordonnanzok által igazgattassék. Pelet Ur ez ellen kikelt, mivel törvényhozói kérdések,

nem tartoznak Finanz törvénybe: de azonkívül, a' javallat által az Igazgatónak keze megkötetnék, és így magától semmi jót sem kezdhetne. Salverte Ur nem találta a' Chartával meg egyezhetőnek a' javallatot. Merilhon Amerikának példájára hivatkozott, a' szabadság Országának példájára, hol némelly gyarmatokra nézve hasonló rendszabás vagyon téve. Marsall Soult véleménye szerint a' principium helyes, 's ő éppen egy Ordonnanzot akar Algierre nézve a' Király elibe terjeszteni. Erre a' Kamara következő pótlék tikkelyt fogadott el. „Az Algierre fordítandó költségek, ezentúl külön tikkelyt foglalnak el a' kiadási Budgetben.“ továbbá: „Algiernek állapotját, kereskedési, és földművelési tekintetben, esztendőről esztendőre a' Kamara elibe kell terjeszteni.“

Prunelle Ur Lyonnak mairje, a' Kamarában, nevezetes felvilágosítást adott a' selyemnek tenyésztése, és feldolgozása felől Frantzia Országban. Eperfát többen ültetnek 20 kerületnél. Ardèche kerület, minden gazdagságát csak nem egészen ezen ültetésnek köszönheti. A' Tsászari Kormány alatt a' selyem esztendőnkénti fogyasztása 200,000 kilogramra ment, — a' tavaji kormány alatt 525,000 kilogramra. 1832-ben 660,000 kilogramra, és tavaj csak nem 800,000 kilogramra. Egy—egy kilogramm árra átaljában 70, v. 80 frank. 90,000 Fabrikáson felül foglalatostkodnak a' selyem készítésével: ez a' 90,000 Fabrikáns esztendőnként 33—55 milliom frank jutalmat húz fáradozásáért.

Strasburgban egyre foly a' nyughatatlanság. A' közéleti villongás alkalmával, egy pattantyús osztály győzedelmeskedett: erre 5-kén a' polgárok ágyúkkal a' kaszárnya felé tartottak, de még elég jókor visszatértettek.

P O R T U G A L L I A.

Lisbona Apr. 28-kán. Bacon Pedristai Brigadéros Generális, a' Commandót letette, még pedig valamely — Saldanha Generállal történt meghasonlás következtében. Dom Pedro Miniszteriumában nints egyetértés: most legközelebb is Silva Carvalho, és a' Hadi Miniszter Freire egymással öszveköztödtak. Dom Miguel táborában is vólt háborgás, és Galvao, katonai igazgató Santarem-ban, Dom Miguel parantsolatjára elfogattatott. Napier Admiral Figueirához próbált közelíteni, de szélvész miatt visszataroztatott, 's nem is igen szándékozik másodsor szerentsét próbálni. Ellenben azt mondják, hogy Torres Generál 3 kán Figueira előtt megjelenend, 's ugyan azon nap Rodil Generalis Abrantes, Terceira Hertzeg pedig Coimbra felé nyomúl. Don Carlos familiástól Apr. 19-kén Chamuscába (közel Santaremhoz a' Tájo partján) érkezett, 's Dom Miguellel mindennap öszve jön. Ez utóbbi rendelést teve, hogy Don Carlos útjában minden szükséges dolgokkal elláttassék. Dom Miguel testvére az Infantinn 21-kén Chamascába ment, a' hol egy darab ideig Don Carlos familiájával szándékozik mulatni.

N A G Y B R I T A N N I A.

A' Felső Ház Máj. 6-kán tartatott Ülésében Londonderry Marquis, a' már egyszer kihirdetett kérdését Spanyol Országra, és Portugalliára nézve másod ízben előhozta. A' szokott bevezetés után, — hogy tudniillik fájdalommal tapasztalja, melly szerint, mióta Gróf Grey a' Kormánynál vagy, ennek politikája az Országra nézve veszedelmes, Angoly országnak legrégibb szövetségesével, Hollandiával keményen bánt, Belgiumot Frantzia Országnak

provintziájává tette, úgy nem különben Algierban, egy Frantzia Coloniát engedett állítani, — azt kérdezte a' Minisztertől mi tzelja legyen abban, hogy Frantzia Országnak annyi hatalmat enged? Jól tudja ő, hogy így fognak felelni: mind ez Európában a' békességnek fenntartása végett: de hát ha kísérne, hogy Európának egyik legravasabb politikusa tzelját elérte, akkor csak nem lehetne benne kételkedni, hogy Országunknak haszna feláldoztatott. Ha a' félszigetről valamit hall, legelőbb is a' Spanyol Királynének elismerését, úgymint a' polgári háborúnak okát kell gántsolnia. Donna Mária elismerése ellen semmit sem akar ugyan szollani, de még is azt tudakozni a' Minisztertől kötelességének tartja, valljon nem tünnek e' szemébe Spanyol Országnak a' Portugalliai határon történt megtámadásai? A' Kormány előtt mind a' két Országnak helyezete tudva vagy, és így nagyon kíváncsi halani, minő lépéseket teend a' sértések meggátlására. Friss emlékezetében vagy még Canningnak beszédje, mellyben ez a' nagy Státus férjfiú kinyilatkozatá, hogy Portugallia ellen próbált minden megtámadást visszaverend. Igen különös, hogy a' midön Ő Felsége Kormánya Dom Pedrót támogatta, más részről minden — a' Királyi Alattvalókon véghez vitt kegyetlenségeket békével elnézett: egyik jeles barátja a' többek között annyit szenvedett Dom Pedrótól, hogy kéntelen a' dolgot ím a' Publicum eleibe hozni. Ez a' tiszt Sir John Campbell, a' ki barátjainak meglátogatások végett Portugalliába ment vólt. Gondolkozása módját ott szabadon nyilatkozatá, úgy a' mint Angliának szabadon született fiához illik; — miután a' pártoskodásban részt nem vett, és sem Dom Pedrohoz, sem Dom Miguelhez nem állott, egy Brit:

tus hajón hazájba akart vissza térni, de Dom Pedro által elfogattatott, 's főmlötzre vettetett, mellyben 8 hónapig sinlett, 's csak 2 vagy 3 hónappal ez előtt lágyíttatott meg fogsága. 1796-ban alkalmatossága volt ezen jeles katonát közelébről megismereni, 's az ő tudomása szerint derekabb férjfiúnints a' seregnél. Úgy hallá, hogy a' Sz. Györgyi fogságból a' Bellemi betéttett által. Végre még azt jegyzi meg, hogy midőn Campbell megszabadítása végett, ennek társai az illető Miniszterhez folyamodtak vólt, ez azt felelte légyen, hogy Campbell a' Portugalliai Kormány tzéljainak útjába állott, és így a' kedvetlen következeseket maga magának tulajdonítsa. Mind ezen tekintetektől a' Marquis azt kívánta, hogy az Angliai Kormány, és ennek Lisbonában lévő Agensével folytatott levelezések terjesztessenek a' Ház elibe. Gróf Grey: Nem tudom, minő leveleket kíván a' Marquis, de végire járok, lehet e' valamit ezen dologban közleni, 's ha lehet, bizonyosan el nem mulasztom ebben a' részben telyesíteni kívánságát. A' nemes Marquis mélyen beléereszkedett ugyan a' Politikába, de csak felülegesen, úgy, hogy szükségtelen volna kifogásaira hosszasan felelni: így a' többek közt azt állítja a' Marquis, hogy a' Királynak Kormányja bizonyos Minisztertől félre engedi magát vezetetni. Azt is igazságtalannak tartja, hogy Donna Isabella, és Donna Mária elesmértettek, — úgy de tudva van, hogy ez az utóbbi elesmertetett, még, mielőtt a' jelen Miniszterek hivataljokba léptek. De a' mi Donna Isabelának elesmérését, és a' polgári háborút illeti, — azt kérdezi, valljon hogy állanának dolgaink, ha részünkről Don Carlos esmertetett volna el?

Ugy látszik, hogy a' mester legények egyesülete, belső meghasonlás ál-

tal sokat veszített erejéből. Különösen a' kézmív városokban nagy idegenséget mutatnak erántok. Cogleton körül a' selyem készítőik mind elváltak tőlök. Ugyan az történt Leendben is, a' hol a' posztó szövők írásban nyilatkoztatták ki az Uniótól való elválásokat.

SPANYOL ORSZÁG.

(Moniteur.) Madrid Máj. 1-jén. Don Carlos, Santaremhez közel Chamuscába érkezett. Miután ott Dom Miguellel öszvejött vólt, Evora felé folytatta útját. Spanyol Ujságok igen kedvezőleg beszélnek a' Királyné helyzetéről: seregei mindenütt győzedelmeskednek a' Carlistai bandákon. O Castiliában Merino tökéletesen megverettetett: egy közelről való atyafia a' tsatapiatzon maradt. Egy más Guerrillero, valami Locho nevezetű, miután elébb Manchából, azután Estremadurából elűzettetett, Portugalliaába szökött. A' Madridi Udvari Ujság külömböző fontos Decretumokat közöl. A' híres Bertrand de Lisnek igazgatása alatt egy intézet állittatik fel, melly köz munkálatokra, és merészletekre, a' megkívántató Summákat megszerzi. Egy másik Decretum szerint, papokból, és törvényes tisztviselőkből álló Junta, az Egyházi dolgokat fogja elintézni, úgy mindazáltal, hogy a' hol közben járásra leend szükség, ott a' Junta a' Szent Székkel értekezzen. Egy harmadik Decretum módosítja azon törvényt, melly a' titkos társaságokban részt vevők fejekre, halálos büntetést mond, olly módon, hogy e' helyett, a' körülállásokhoz képpes, fogság, száműzés, hivatalok elvesztése légyen a' büntetés, — azok pedig, kik az említett titkos társaságoknak ekkoráig tagjai valának, telyes kegyelmet nyernek.

H E L V É T Z I A.

(Berni Allg. Zeitung.) Az igazgató Tanács következő pontokat vett fel:

1) Az igazgató Tanátsnak a' Lengyelek eránti bánás módja helybenhagyatik. 2) Azon politikai szökevények, kik a' Savoyeni nyughatatlanságban részt vettek, minden haladék nélkül utasításnak el a' Cantonból. 3) or Ezen határozat végre hajtása az Igazgató Tanátsra bízatik.

B É T S.

Ö Ts. Kir. Felsége Május 2-kán az egyesült Ts. R. Udvari Cancellariához bocsátott kegyelmes határozatában az Ágostai hitvallást követő Alsó Austriai, Stajerországi, Illíria tartománybeli és Velentzei Ekklezsiák megüresült Superintendensi hivatalára Heyser Keresztély Urat, a' Bétsi Ágostai hitvallást követő Ekklezsia első Predikátorát; egyházi Tanátsosnak pedig a' Bétsi Ts. R. Ágostai Consistoriumhoz Paue Ernest Urat az itteni Aug. Ekklezsia második Predikátorát méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ö Ts. R. Felsége méltóztatott Apr. 26 kán költ Kir. végzése által Bergler János Urat eddig Kassán a' hadi Kaszszánál tisztviselőt, Debreczenbe hadi Kaszszatartó Tisztnek kegyelmesen kinevezni.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Po'son Máj. 16-kán. A' 194 dik Országos Ülésben, a' Tek. Rknál és Rknél T. Heves Vármegye Követje, Megyéjének dolgában, ígéretét teljesítette. Ugyan is helyre állván T. Heves Vármegyében a' rend, a' legközelebb tartatott Közgyűlésben, Követjének meghagyta, nyilatkoztatná ki közönségesen, hogy a' tavaj, October hónapban elhalasztott Tisztújítás, és Országgyűlési Követ választás, a' Tek. Karok kívánások szerint történt legyen, és így azon elhalasztásból nehézséget nem formál-

hatnak. A' mi pedig a' Közgyűlés kihirdetésekor esett, midőn a' 2. dik Al-Ispány Elölülésre kénszerítettett, az, mint a' kisebb résznek erőszakos, és köz fájdalmat gerjesztő tette, törvényes módon visszahúzáttatott, és megsemmisítettett, 's a' maga útján eszközendő orvoslása elhatározottatott. Azután a' 18 dik az Egyházi Törvényszékekről szóló tikkelynek következő § sai vétettek elő, melly alkalommal, a' Fő Rendek, a' Györi Püspök szónoksága alatt általküldötték — a' tudva lévő három Izenetet. Ezen viszon Izenetek felolvasatván, 's leírásra utasítatván, 14-kén Kerületi Ülésben megrostáltattak. Tegnap úgymint 15-kén a' 195-dik Országos Ülés tartatott, mellyben a' 18-dik tikkely bévégeztetvén, azután a' 19 dik úgymint a' két ágon lévő Evangelicusok Consistoriumokról szóló tikkely vétetett tanátskozás alá.

Po'son városában az idén is, mint mászszor, a' himlőoltás elkezdődvén, ez alkalommal az arra kirendelt városi küldöttség a' Fens. Föhertzeg Nádorné különös kegyessége által jutott valódi és friss oltvány-anyaghoz. E' felett még azon igen szíves kegyét is kitünteté, hogy saját legifjabb fijának, Föhg. Jó'sef Károly Ö Magasságának karjáról, nem tsak megengedni méltóztatott levételeit a' himlőanyagnak, hanem azt saját magas jelenlétében 5 más gyermekbe is beoltatni; melly példát Festetics Grófné Ö Excja követvén saját leányáról hasonlóan hét más gyermekbe oltatá a' himlőanyagot.

Fiume Apr. 30. Kereskedésünk folyamataról a' közelebb mult Mártziusra nézve sem panaszkodhatunk, mivel a' nagyhéti hófuvatok előtt a' Luiza-út járható levén, Fiume 's Károlyváros közt a' fuvarosok szabadon jártak 's a' tsendes tenger sem hátráltatá a' távol

vagy közel kikötőkbeli érkezéseket. A' kihordott áruk értéke 107,583 for. peng., a' behozottaké pedig 87,004 fra ment, 's így fokhelyünkön 194,587 pengő fr. vala forgásban, 's a' mérleg részünkre tetteleg volt 20 ezer 579 pengő forintban. A' kivitt áruk közt említendők a' hordódongák, rongy, deszkák, vászon, kukoritza, külföldi ló, tökehal, kender 's reptze, — a' behozottak közt pedig: tzuikor, kávé, rizs, bőrárak, kézművek, bór, olaj, timsó 's kukoritza. — Érkezett hajó terhelt 150, üres 67. Távozott terhelt 112, üres 156. — A' f. hónap 13-kán Velentzéből partvizünkre érkezett. „Ürményi“ brigantin, a' horgonyvetés után néhány órával keletkezett 's hatalmasan dühödött éjszakai szél okozta veszélytől, tsak néhány vakmerő matróz segedelme által menekvémeg. — Idönk kellemes, de a' sokáig tartó szárazsággal nő melegünk is, melyet ha hűves essők nem frissitnek, félünk lehet a' tavalyi Május rekkenő hőségtől.

Felszólítás és jutalomtétel.

A' mult 1853-beli Jun. 10-kén 20 aranyat tettem ki olly munka íratására, mellyből a' falusi tanítók lássák, mit kell tudniok; a' falusi tanulók pedig abban minden öket illető tanúságokat fellelhessenek. A' dolgozni kívánó Urakat akkor munkájoknak legfeljebb 1834-beli Pesti szent Jó'sef napi vásárra a' m. t. Társaság titoknokához beküldésére kértem meg. Négy munka érkezett bé Mártz. 22-kéig, mellyet hirdetésem szerint határnapul lehetett venni, de egyik munkának ezek közül tsak első óhajtasomat fejtegető része, azon kéréssel, hogy adatnék idő még a' második rész beküldésére is. — Mártz.

26-káig továbbá, mint a' m. t. társaság héti ülése napjáig még kettő érkezett. Minthogy pedig a' Társaság nem egyenesen maga tette ki illy munkákra a' jutalmat, megkérdezett engemet a' később jött munkák el vagy el nem fogadása iránt. Én örvendvén azon, hogy ez igen érdeketes tárgyra nézve több dolgozó is találkozott, jelentem ezenel, hogy azon versenyírónak is, ki második részét későbbben kíváná beküldeni, dolgozása folytatását örömmel elfogadom, 's a' Mártz. 22-kén innen érkezett két dolgozatnak hasonlóképen vizsgálat alá vétetését ohajtom. De a' m. t. Társaságnak hivatalosan velem közlött nyilatkozatása szerint igazságosnak találom, hogy ha egyiknek hosszabb idő engedtetik dolgozásra, azoknak is új határnap adassék, kik a' kiszabott napra beküldhetés végett talán inkább sietvést dolgoztak 's most újabb általnézés végett kézírataikat még tán egyszer általnézni kívánnák. Kiterjesztem ennél fogva az e' tárgyú kéziratoknak a' m. t. társaság titoknokához e' folyó 1854-ki Nov. 20-ka estéjeig beküldhetését; olly végső kikötéssel azonban, hogy a' melly kézirat Nov. 21-kén érkeznek, az már ne fogadtassék el. Felteszek pedig olly munkára is, melly a' m. t. társaság által másod rangúnak ítéltetik, jutalmul ezennel 10 aranyat, melly hasonlóképen a' tisztelt társaság pénztárnokánál fog állani. Rimondhatlanul örvendek, hogy e' serkentésem rokon gondolkozásuakra talált, 's olly hazában élek, mellynek fiai a' nemzeti míveltség felderítésére teljes szívvel neki melegedének. Csókán April. 30-kán 1854.

Puchói Marczibányi Lajos m. k.